

ԴԻՏԵԿ ԲԻԵՉԸՆԴԵԱՆ

1812. ՚ի 1. Նոյեմբերի.

Ըս զորոքս՝ որ է Պատմութի Տիմկիւն ատենիս, ամենն տամեղհինկ
օրը հեղմը կըտային.

ՊԱՏԵՐԸՋԻՆԿԱՆԻ

Մայրախ ծնեմն պատմու լինը: Սկսանմ
բերի ձին. նարոջօն կայրը կըտ. կհեա
դէն ու եկաւ նստեցաւ կախգուստ փոս
տային մաս:

Հին, առնաւոր սահման ճին: Բորքոր
ԲԸ տը երաւ, սիրաւ քաւել: Անորմնէ 2
սահման ետե մասիովն բաժանը երեցաւ,
որուն ալ լինը գեւախ մարգա երկնցերը,
ու ձառ լինը քոյնհախ բարձրը տեղե
րուն վրայ. ու անտեղեքն միջն ժողո
հէս առնմն երկու անասուն մէջ տեղան
քը: մեկ բարձրը տեղին սիւնքեր անդաւ
նիւ բերդիւր պէս շինել ու 9 - կամ 10
հալար մարդ հոն հասեցանքերը: Կարօ
ղծօրը քանտանքուն ձեւքով խմանալով
բանը, շուրջ ուղարկել, այլ մեկն
տառակութիւն դրանն ժողով ու ձեռնեք
նէն տանել: Առաջ հրամայեց նարոյին
թագաւորին որ առաջ տնցին գեւա ի քօ
ղահա իրեն զարդը ու ձխաւորներով:
Փրկելովն Բանադօրային, որ իր զօրովը
ալ գեղն է կաւ, այնպէս հանգիստեցաւ, որ
մէջ տեղը միայն ան մասիովն բաժն շինած
բերդը. սահման գին սիրան մեկմեկու
դարձրով: մեկ սահման ետե թօփերով
բանքով տրեղին փրանալիքը բերդին
մոտիկները փախան անասուն բուն մէջ,
ու կիսով շախ գայ եղան:

ճին: Առաջ լինը նարոյիօն իր բանու
կը, ու գտաւ իր բանակին աղէկ տեղին,
որտառնին բարձր անդամքը, ու նստե
ցաւ մոտիկն առաջադաճ զորաց դիմու
քը: Բնակց նայեցաւ մոտիկներուն գլխ
այն իր աղէկ ու զորութիւն էր. ամա այն
պիսի լինը՝ որ լինակին փրանալիքը ու
մոտիկն հոն տեղի զորութիւնը 120, կամ
130 հալար մի կաւ, որ գրեթէ նշխարի
էր փրանալիքուն զարգեցնելու:

շին: Այս գիւղիկն ետե սահման ճին,
կայսեր չորս գին Մառնիւնները պատե

րէին, ու քանակը կըկարգաւորէին. սա
հանք 3 ու կիսուն, արեւը երեսը զարգ
պայծառ քայ, դերձ մասին օրը անձրեւոս
էր: Պայսը՝ || ու ան տրեւն բաւ, որ առ
դէս լինին օրնայ պայծառ անդաւոր || Զօր
քը բարի ու յարգութե նստն սկսելը ամ
պէս արեկ օրը բայիկը: Զայն եղաւ զօ
րացը՝ ու կարգադրեցաւ աս բանը: || Այս
մարտ, ունա յաղթանակ, զոր ի բարձրաց
հետե ցանկանալով ինդրի կը դուր տանին:
Արդ՝ ի մեկ է ե. ի մեկ կամ յաղթութի
գոր է հոն ի փրայ կայ ի մաս բերել:
Այս յաղթութի լինին մեկ ի յիսման է ի
հանգիստ ի մեկրային յայտնի. ու երբ
նիկ դարձ ի մեկ հաղթանակ: Արդ՝ զօրա
ցարդը քայ լինայ որպէս յաւաքելիքն
ի փոխորտաւ, ի մեկ եղաւ, ու ի զմեկն
օրպէս ի երթութիւն մեկ, զոր այլ
սոր ունիք գործել, արձանալի անմա
խաւաղաւ լին հետաւոր դարս, ու ա
տաւի զննել, լին անցն այս այս, դաւա
ի մեկ մարտին՝ առ պարտաւ Մա
քայն: Զօրը զօրնայ ձայններին բարձ
րացաւ ի կայսր օրհնելին:

Փրկելովն Բանադօրայը որ մեր բա
նակին ալ լինել, առաջ բարեց անասաւ
որտաւաւ, որուն մոտիկն բանակին ձախ
թեւը կը լինէր: Փրկելովն տեղանայալ
խառն անասուն իրան բաւեց: Այս գիւղը
վան մէջ, երկու թօփ նստեցաւ տեղանայ
լինելին փրանալիքը, վաճառն վաճառն
թօփ գրած ամենն մեկուն մէջ՝ որ մոտի
կին Խախաւ ծեծին:

Սահման ճին - գարինն առաւ լինը շաւ
ղնիկը մեկն, ու սկսաւ կրակ չէնել
առաւ թեւմեթմի, 30 թոփով առաջ առ
բաւ իրեն գունդը, լինակ մոտիկներուն
բանակին ալք տեղը, պարտուրով անաս
ալ: Սահման ճին դարձրեցաւ աս գիւղին
Տիմկիւն Զնեւալը: 7 ին. Փրկելովն
տեղանային ձին ասկը զարձրեցաւ մեւաւ,
ու ծեծը տալեցաւ կառնիցաւ անհալին:
Փաւ

Փոխարքան՝ որ բանակին ձախ կողմերն էր, դնաց մոտաւ պոռոտին գեղը, ուսկից մոտ կողմերը փախուց։

Մահաթը 7 ին, Տուբա տէլքինժէնը առաւ քաւէց, ու պաշտպանէց 60 թօփը, որ առիկ օրինէ մոսկովին բանակին աչք տեղին դիմացը շինեցէին, որուն վրայաւ մոսկովները կը հասնէին կօր․ սա սահմին 1000 թօփ երկու գիւցալ կրակով կը նէին կօր դժոխային։

Մահաթը 8 ին Փրանսղները մոսկովին գիւրքը առին․ ու իրենց թօփները անոնց տեղը ելան․ 2 սահաթ մոսկովին թօփը կը բան սատրիկ, ինչպէս որ վաստրկեցան սա աղօր գիւրքը։ Մոսկովը իմացաւ ծեծին կորսնցողները, հաղիւ որ ծեծը սկսաւ։ իրենց խելով թօփերը առին Փրանսղները․ տեղերինաւ բռնելով, մէկաւները իրենք ետ քաշեցին։

Այն առ միջոցին, մէկ տնհարին ու ժողովը կատարութեմը սկսան մոսկովները Փրանսղներուն վրայ նորանց դառնալ, ու առիկ տեղերնին՝ որ չկըցան պաշտպանել, կուզէին բռնել։ Փրանսղները, որ 300 թօփ շարեքէին ան բարձր տեղերը, այնպէս կը կայծակէին մոսկովներուն վրայ, որ իրենց առիկ օրերէն փորած փստերը լեւերով արիւնով կը լեցուէր։

Մարտին թագաւորը ձիւտներովը մէկ դէն շատ առաւ քաւէց։ Տուբա տէլքինժէնը իր դիմաց կուռութեմը շատ փառաւորեցաւ։ Կայսրը հրամայեց, որ իր բանակին ձախէն ու ալ դէն քաւէն առաւ․ ասոնք որ սատրիկութիւն քաւէցին, մոսկովին բանակին իրեք կողմ տեղը բռնեցին․ ու փրկուիկէ բռնիադուլներաւ անտառին մէջը մտնել, կը ծեծկըլէր ու կը ծեծկըլէր։ Այն տաշա մոսկովին ձեռքէն էր իր բանակին ալ գիւրքը ու չէր թողուր։ Այն ա տեղը բռնեց Մոսան ձէնէաւը մէկ քաւելով քաւէց ասոնց վրայ, ան մնացածնաւ առաւ ձեռքներնէն․ բայց որովհետեւ ամէն դէն զօրքը մէկմէկու խառնըլէրէին, ուղիւ դէն մոսկովները զօրացան, ու սիրա առնելով ասիւ, իրենց արքայական պահապան զօրքերնին, որ սովորաբար էն վերջը կը մնան, ու էն հարկաւոր ատենը կը ծեծկըլէին, առաւ եկան՝ որ ալ որոշէն յաղթութեմը մէկ դէն մէկաւ դէն, ու քաւէցին վաղցին ու մոտաւ Փրանսղի բանակին օրթոյսէն։ Այն քիւր Փրանսղներուն լախ տրվաւ թէ իրենց մէկ գիւրքը կը բռնէն տէն․ ամա 80 թօփ, բարձր տեղերայ ասոնց վրայ կրակով կրակով ըրին, որ երկու սահաթին չափ չկըցան ոտքով առաւ դաւ, ու տաշա յոյսերնին չէին կըսէր յաղթութեմը վաստկելու։

Ան ատենը նարային թագաւորը որոշեց բանը, շարորդ ձիւտը գաւնդին հրաւայեց, որ վաղէն մանէն մէջերնին, նեւ նոնց, նեւ իրենց կրակէն չըլլանալով․ ու մէկաւ դէն, մոսկովներուն զոխը գունդէն վրայ խաւրեց իրեն հինգերորդ գիւրքը գունդը, որոնց գլուխն էր քաւէքիւռու․ ասոնք որ խառնըլեցան, անհարկ կառեցաւ պատերազմը, որով և որոշեցաւ յաղթութեմը յաղթըլեցաւ մոսկովը։ Ըսկը սաւ ամէն գիւցալ ետ քաւել մոսկովը ծեծկըլէրով, Փրանսղներնաւ ետեւէն ընկան ծեծկըլելով։ Մահաթը կօխեց ան գիւրքը պառկեցան լեւերուն վրայ։

Հետեւեալ օրը, որ էր 8ը ամսուն, իրեք ձիւտ քաւելով Փրանսղին բանակը, մօտ քաւին ձաւթովը քեցին զմոսկովները գէշեր զօրեկ ինչպէս որ հասան Մօքա, որ ինչպէս ծեծին տեղէն 25 փարափ էր։

Իսկ բուն Փրանսղին բանակը՝ օստուն 12 ին ելաւ մօլքերէն՝ որ ծեծին տեղն է ու եկաւ փէնէլինաւ․ 13 ին եկաւ փէնէլըքաւ։ 14 ին հասաւ Մօքա․ ու ամսան բոլոր զօրքը ուրախութեմ քաւէին մէջ։ Աւ երբոր առաջապահ զօրքը քաւէին օրթան քաւէմլինին մօտ որ դնաց․ ան տեղաց վրանին սկսան թիւֆէնի նետել։ Մէկէն նարային թագաւորը քանիմը թօփ բերեւ տրվաւ, ու անոնց հախէն եկաւ, առաւ քաւէլիննաւ․ որ կայսրը ան գիւրքովն ըսկը սաւ հոն բնակել։

Մոսկովները սա մենծ ու նշանաւոր ծեծին 40 կամ 50 հազար զօրք կորսնցողցին։ 45 ձէնէաւ կորսնցողցին, որոնց մէջնէ կորիւժ ձէնէաւը պահապանութեմ ըսածնին, որ ան օրը մենծ վերջով առաւ, ու քանիմը շաւթէն ետեւ մեռաւ․ 5 հազարալ գերի գաղտերէն․ Թող մէկալ կորսնցողցածները պատերազմի վերաբերեալ բաները, ու երկիրները, ու մենծ մայրաքաղաքը Մօքա։

Իսկ Փրանսղները սա ծեծին մէջ 60 հազար կիւլէ նետերէն, ու թր տասը ձէնէաւներ իրենց մէն մեռերէն․ ու թմրնալ վիրաւորված են․ 10 հազար զօրքալ ընդ ամենը մեռած են․ այսպիսի արիւնշովայ ծեծ չէր եղած շատնցմէնէ եւրոպացւոց մէջ, որ բոլոր ան լեւները դաշտերը դեղրաւորը, ուրիշ բան չէր երեւար, բայց թէ բռնված լէւեր, որ իրեք չորս մոսկովի վրայ մէկ Փրանսղը ընկեց էր։ Թէ որոր կըսէն Փրանսղները, ան վերջի մոսկովներուն կատարութեմը ու դէմ կենալը չըլլար, ու ջահդ չընէին կորսնցուցած գիւրքը նորանց առնելու, հինայ մեր զօրաց կատարածը իրենցմէն ելվել կըլլար․ ամա որ սահաթը 8էն, ինչպէս երկուք որ մեր կրակին գիւ

Դիմացը սնդանան ու կեցան, յուսալով ձեռնդրեն առնել ան գիշերը՝ որ չկերը ցան առաջ պահել, ասոր համար չորս հինկ խաթ աւելի իրենցմէն ընկան կորան։

Կըլուսամ որ, աս թուղթը կարգացողները մեզ անմեղադիր ընեն, աս մենք Մօսքո մայրաքաղաքին մենծութեղ, դէն, կիսութեղ, բաղմամբաբութեղ, վճռկանութեղ, ու այլ անձամեծ գիտնալու արժանի բաներուն վրայ, բանը չիփոսել նուս համար. զերէմ կմ կարգացերեն, ու կամ կըկարգան աշխարհագրութեղ դրոց մէջ, որով մեր անձամեծը քիւմը կըթէ թեցընեն։ Միայն թէ հիմայ գիտնալու է որ, ան պատուական իրենց քաղաքը, եօս ըրին մասկոփերը՝ անկէ փախելուն ա տենը, որ դրէթէ հինկ մասին՝ չորսր այրեցաւ գնաց, մէկը միայն մնաց. որ աս իրենց անողորմութեղ ու բարբարոսութեղ պատմութեղ երկայն ըլլալով, կըձգենք եկած թղթին։

Վ Ի Ռ Դ Ե Մ Պ Ե Ռ Կ

Վերդեմպեակի թագաւորը մէկ վճիռ մը հանեց, որ իր թրութէր մէջէն որչափ որ օֆիցիալներ ու զինուորներ եղան, որ մասկովին դէմ ծեծին մէջ մեռան, կամ վիրաւորվեցան. անոնց այրի-միացող կրթութեղ ու որբերուն արվի ան էօլեօֆին՝ որ իրենց կըտրվէր, որչափ որ ուղ երնէ։ Ու որոնցոր երկը ոսկի կամ արծաթ նշան մը ունէր թագաւորէն արված, իրենց քաղութեղ համար, ու ծեծի մէջ կորսովեցան, անոնց գինը իրենց կըբաղար արվի։ Ու բոլոր աս ծեծին մէջ մեռնողներուն որբերը, մանչ ըլլայ, աղքիկ ըլլայ, քիւմը մենք նալէն ետև, Ժողովրդին արքայական պալատը որբերուն համար շինած, չգօքաւ տա, ու ըստպատուի քաղքներուն մէջ, որ հան տերութեղ ծառայութեղ մէջ մըտնեն, տերութեղ հացը ուտեն։

Ն Ե Մ Յ Ե Մ Տ Ա Ն

Նեմէի կայսրը հրամանաւ հանեց, որ սեպտեմբերի 28էն, սկսին իր երկրէն նոր զինուոր Ժողովէլ, զորք շտոցընել զինուորական պաշտօնէսը. ու ինչպէս, կըլլին՝ 48000 հողի պիտի ըլլան։ Հիւ մէկը աղաղ չիկրնար ըլլալ, ես չիկրնար կենալ զինուոր ըլլալէն, երբոր կըձալի որ իրեն ելլէ. ամա կրնալ իր տեղը նոր մարգմը դանալ ու դնել, ու այսպէս աղաղի։

Բ Ա Ն Ա Ս Ի Ր Ա Կ Ա Ն Բ

Վանաւային կողմերէն կըգրեն, թէ օգոստոսի ցին, գիշերվան սահաթը ցին, երկն

քի մէջ մէկ զարեւոտըն բանը երեցերէ։ Երբոր օր ան գիշերը բաց ու պայծառ էր կրսեն երկինքը, ու աստղերը կըշտոյսին կըվառէին երկինց համաստեղութեղ մէջէն, յանկարծակի մէկ կըլօր կրակէ զուշամը լուսաւոր երեցաւ երկինքին մէջ։ Աս կրակէ գունաւոր քանի գնաց երկինցաւ ծառակէյաւ, ու կարծես որ մէկ մենք կրակի օձ մը կեցերէր երկինքին մէջ, դուրս դէպ ի հիւսիսային դին տնկած, ու այժմ հարաւային կողմը ձգած. կըշտոյսէր կըտոյար աստիս անդին հինկ վեց թաքեթի չափ. ետև կամաց կամաց սկսաւ պղտկնալ, ու տասը թաքեթէն ետև, ուրիշ բանը չիմաց ան տեղը, բայց եթէ մէկ կտորիկ մը ամպ։ Աս տեսակ երեւոյթ թէպէտ երբեմն կըպատահի, բայց բնական բանսն է. զերէմ ան տեղերը ուր որ աս կրակը կերկնայ, մէկ բարակ նուրբ նիւթ մը երկրիս ասորային գորշաքիւքներէն Ժողովրդը կըլայ, որուն վրայ հաւաքվելով ելէրական հոբը կըմոնցընեն, երեւել կընեն ան անըպէս կեցած գորշաքիւք, ու իր ուժգնութեղ ամպին անդին կըշտոյսէ. և կամ որ նոյն է՝ քիմիականաց՝ կաւ չքաճին ըսած տարրը, որ մեր մթնոլորտին մինչև վերի ծայրերը կըրնայ բարձրանալ, հոն երբոր բաղադրվի քիւմը ելէրական նիւթ մը հետ մէկէն կըվառէ, ու անց երեւել կըլայ։

Պարոն Ֆրանչիսկոս ծամպէքբաւին պօլսիսի, երկու հեղ պօլսիսի քաղքին մէջ՝ վեր երկինքը ելաւ իր շինած օդապարիկ գունտով. որուն վրայ զանազան գործիքներ բաներալ շիներէր տիւմէնի պէս, որ գունաւոր կաւաւարէ, ուղած տեղը տանի բերէ տէի. ու որովհետև աս երկու անգամինալ ուղածին պէս չիծառայեց աս տիւմէնի տեղ շինած բաները, ասոր համար սեպտեմբերի 28ին, երրորդ անգամ սիրտ ըրաւ կէնէ երկինքը ելելու, որուն ցաւալի պատմութեղ այսպիսի է։

Երբոր բաց ու պայծառ օր մընէր ան սեպտեմբերին 28ին օրը, մէկ թօփնը նեւ վեցաւ բոլոր քաղքին իմացընելու համար, թէ ասօր պիտի ըլլայ դէպ ի երկինք ծամբարդութիւնը տէի. ետև մէկ թօփ մալ նշան արվաւ թէ քիմիական պատրաստութիւններ կըլլանկոր տէի։ Չէմ կրնար բերնով պատմել Ժողովրդէան թունաւ ելլելը, ինտուիթը, ու առ հասարակ ամենուն բաղձալը ու հաւաքբըրութիւնը տեսնելու, թէ արգիօք տիւմէնը կարենայ մի պիտի բանցընէ տէի. ու ան մենք դաշար անուանիս ըսածինն՝ ուր տեղաց որ պիտի վեր ելէր պարոն ծամպէքբաւին, բոլոր էեցվերէն մարդիկ, կըտիք, ծէրք։

ծերք տղայք տոմէնը • ու մօտ քաղքըներէն երևելի մարդիկ՝ ոտով տեղով եկերէին աս հանդէսը տեսնելու • որ բոլոր 50 հէր մարդ կար հօն տեղը : Բայց երբոր կրպատառա տրվէին կոր աս բաները, սկսաւ հաւանաբերել, օղը սկստորել : Պարոն ծամպէք, քառնին սկսաւ ատարակուսիլ թէ պիտի չեկրնամ աղէկ բանեցնել տէի տիւմէնը • ամա իր մէնձ անոռանը ու պատռոնոյն համար, ու անչափ ժողովըգեան հետաքրքրութիւնը անցընելու համար, քան թէ իր վարպետութիւնը ցըցնելու համար, կեանքը վտանգի մէջ դրաւ : Ուզեց հետը մէկ օգնականնը առնել, ու ամա սրտառ կարիճ Պօնակա անոռնով մէկը • մօտն սահաթը ցին, օգտաւարիկին նուակին մէջ, արձրկեցին կապերը, որ մէկէն բարձրացաւ գետնէն :

Ամա որովհետեւ շատ չէր լեցուցած մէջը քիմիական ոգիներով, չըգիտցըվեր քիչ պատճառի համար • ուստի վեր ելածին պէս ծառիսը բարձրութեան չափ, հէմէն գնաց քալեց դէպ 'ի ծառերուն գին ու անոնց զարկաւ • ժողովըգեան սիրտը կաթեց թռչուններուն վտանգի մէջ ընկողը : Ծամպէք քառնին իր ընկերոջը պոռոց • Պօնակա մեռանք • զերէմ մէքեանն որ ծառին դարկաւ, ցնցուկէն ան ջահը որ ձեռքովը բռնէրք ծամպէք քառնին ու քիմիական բոցավառ բարկ կաղը մէջը գրեր, օգտաւարիկին ներքը կրկեցընէն, թափեցաւ • ու մէկէն սկսաւ փռնկիլ նաւակը, ու չըվանները • ու քանի որ մէքեանն ան մէնձ բարձր ծառերուն քովէն քովադիկելով որ կանցնէր, կանեց ծամպէք քառնին, Պօնակա՝ սա ծառերուն վեկուն ճիւղէն բռնէ՝ դուրս ցաթիկէ որ ապրիս • անալ երբոր ըրաւ • ու դուրս ցաթիկելուն պէս, բռնած ճիւղը՝ բարակ փթոտած բանիմնէ եղեր, կոտրեցաւ • ու վերէն 'ի վար գլորալը կեցաւ ընկաւ գետնին երեսը, ուր տեղ որ հիշ մարդալ չեկար • ու քիչըն անցաւ շատ ջաւ, ծամպէք քառնիսը ան բարձրութէն դահլովիւթած, լաթերը բոլոր բոցը առած՝ ընկաւ երեսին վրայ վար : Պօնակա աս որ տեսաւ, թէպէտեւ իր յորս գին ջարդաբարդ եղած՝ պատռած ալրիւնտած, վաղեց իր ընկերոջը ծարմը ընկու • վաղեց ժողովըգեան լաւագ լրջ • հէմէն առին տորին առնոք հօն տեղը եղած մօտ սպի դալը • ու ետեւ տրնէրին : Չայն ելաւ թէ ծամպէք քառնին ապրելու յոյս չիկայ, զէրէմ ձափն ձեռքը բոլոր այրեր էր, ու ձափն երեսը, ու կուրծքը աղիւք ու բոլոր մարմինը խաչերէն ան քիմիական բոցէն : Իսկ պօնական՝ թէպէտ մարդ ինքը տեսներ,

սիրտը կըխրճեար, որ վրան գլուխը չաւալաբար պատռտած, ոտիկաւքը տեղէն ելած, տեղ տեղ ընկըր քալած, ամա յոյս կար ապրելու : Պարոն ծամպէք քառնին խեղճը, որ սահաթը ցին ողջ առողջ մտաւ մէքեանն, մէկ սահաթէն ետեւ՝ սահաթը 10նին մեռաւ գնաց դերեղման : Իրտէ աս պէս աս երևելի մարդը, ու ապառնդաւոր ֆիզիկոսը կեանքը վճարեց • իրաւոր աս մարդը արժանի է ցաւով յիշուելու դաւ ըստ պատմութեց մէջ, որ մէնձ ջանքով ետեւէ եղած իր բոլոր կենացը մէջ՝ իր դարը ու իր հայրենիքը ձեռքէն եկածին չափ ընտաւարելու, ամմէն իր ունեցածը չուէնցածը սրտանց տալով, թէպէտեւ չիյաջողեցաւ իր վարպետութիւնը ցըցընելու :

Մէկը երբոր ողջուակիրով գրէ հեռու աղեարք, իր սիրելիին, իր բարեկամին, իր օրթախին, եւ • ձեռքէն եկածին չափ, որչափոր կըրցած է գրել • գէշ կըցըրտուր, անկարգ, ծուռուսուս • ողջուակ գիրը առնողը գրողին ձեռքէն առչափ կուգայ բանով, հիշ չինդիր, չիմեղադրէր • անոր ալ խայլել եմ ըսելով, երկայնաւորէ կաննէ կրկին կրկին կըկարգայ, ինչ կուգէ ըսելնէ հասկընամ, խմանամ տէի : Ամա երբոր տեսնէ աս թուղթը առնողը, որ թէպէտ գրողը, աղէկ, գուր, մաքուր ալ գրեր է • ամա ինչ շահ, ջրոտ, գէշ միւրեք, քէպովը գրերէ • կիմանաւանդ սե զամ խոտ միւրեքէպովը գրերէ • որ թուղթը քիչիւրիսը թացութիւն տեսնելով, կիմ սրտը սրիւր կատվելով սերիշ թղթերու հետ, ու սրխալիւրով, ան գրերը բոլոր մէյմէկու կալած, աւրած, խախի բանիւր դարձեր է, զէր է, ինչպէս չինեղի, չիմեղադրէ, չիտրժգոհայ գրողէն՝ որ հէմէն միւրեքէպին սեռութիւն նայեր է՝ առչափ խեղք չէ կըցեր բանեցընէլ՝ թէ առնոք մէկ մէկու վրան դաննէ կըկալին տէի, զէրէմ չէ թէ միայն չիկարգայվիր աս թուղթը, այլ ամանի նայը զին ալըն պիլէ, մէկէն խոտնողիւր չըլայ : Արեւմուտքէն ան առջի բոցը կերպովս, այսինքն ջրոտ միւրեքէպով գրված թուղթ, կրնայ գրսի աշխարհներ երթուլ : Իսկ ալ եւելքէն՝ ատ զամխոտ միւրեքէպով գրված թուղթ, շատ հեղ գրսի երկիրներ կերթայ • ասոր համար, որ մէկ հարկաւոր քաղաքականութեւ պարտքնէ մեր աղգին գիտալու • քանիսը տեսակ ալուր գրսիք, քէպ չինելու նուստաներ գնէնք եկած թղթերուն մէջ, որ թէ աժան, ու թէ դիւրին կըլայ, ու որ ուղէնէ՝ չինելու • ու աս պակասութեւ ձար կըլայ, որ մէկ մէկէ հեռու կեցող սիրելեաց մէջ չըլար աժգոհանք :